

Βιβλιοκρισίες Βιβλιοπαρουσιάσεις

Νίκος Λιούσης - Σωτήρης Ντάλης
(Εισαγωγή - Επιμέλεια),
*ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΗ
ΜΕΤΑΨΥΧΡΟΠΟΛΕΜΙΚΗ ΕΠΟΧΗ
(ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗ
ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ
ΤΟΥ 21ΟΥ ΑΙ.)* εκδ. Παπαζήσης,
Αθήνα 1999, 628 σελ.

Βύρων Θεοδωρόπουλος

ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ αυτής της δεκαετίας οι λέξεις «μεταψυχροπολεμική εποχή» κυριαρχούσαν στις σκέψεις και στα δημοσιεύματα των πολιτικών αναλυτών. Στο τέλος της δεκαετίας η λέξη που ακούγεται πιο συχνά είναι «παγκοσμιοποίηση». Εύλογη αυτή η μετατόπιση του ενδιαφέροντος από το στενότερο ευρωπαϊκό πλαίσιο προς το ευρύτερο πλαίσιο της παγκόσμιας διάστασης, γιατί η απότομη είσοδος στη μεταψυχροπολεμική εποχή επιτάχυνε τις εξελίξεις που οδηγούν στην παγκοσμιοποίηση. Μπορεί η ρύμη των πραγμάτων προς την παγκοσμιοποίηση να είχε ήδη φανεί –ιδιαίτερα στον τεχνολογικό τομέα– από τα τέλη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Η είσοδος όμως του κόσμου στη μεταψυχροπολεμική εποχή αύξησε έκδηλα την ταχύτητα προς την παγκοσμιοποίηση στην οικονομία και στις διεθνείς πολιτικές σχέσεις. Σ' αυτή τη θεματική ήρθε τώρα να προστεθεί και η διαδεδομένη πια φρασεολογία για «το κατώφλι του 21ου αιώνα» που βέβαια δεν προσθέτει τίποτε στην ουσία των προβλημάτων, αλλά χρησιμεύει απλώς σαν κάποιο συμβολικό σημείο αναφοράς. Γεγονός είναι πάντως ότι οι τρεις αυτές όψεις του ίδιου ζητήματος έχουν δώσει αφορμή σε μια πολύ εκτεταμένη συσσώρευση άρθρων, μελετών, βιβλίων γύρω από αυτές. Τόσο πολυάριθμα είναι πια αυτά τα κείμενα που ακόμη και οι άμεσα ενδιαφερόμενοι αναγνώστες δεν ξέρουν τι να πρωτοδιαβάσουν.

Σ' αυτό ακριβώς το σημείο έρχεται τώρα η έκδοση *Οι Διεθνείς Σχέσεις στη Μεταψυχροπολεμική Εποχή* με τον υπότιτλο «Από τη Γεωπολιτική στη Γεωοικονομία και οι Προκλήσεις του 21ου αιώνα», που επιμελήθηκαν ο Νίκος Λιούσης και ο Σωτήρης Ντάλης, να βοηθήσει όποιον ενδιαφέρεται ενεργά για τα σημερινά δρώμενα έστω και αν δεν είναι ειδικός αναλυτής. Οι δυο επιμελητές συγκέντρωσαν πλούσιο υλικό σκέψης 39 αναλυτών, Ελλήνων και ξένων, σε έναν τόμο που με τις 630 σελίδες του μπορεί εκ πρώτης όψεως να αποθαρρύνει τον επίδοξο αναγνώστη. Μια πιο κοντινή ματιά όμως αρκεί να πείσει πως προσφέρει το πλούσιο υλικό με τον πιο κατάλληλο τρόπο. Όχι μόνο γιατί τα κείμενα που περιλαμβάνει είναι περιεκτικά και συνάμα σύντομα, αλλά και γιατί η δομή και οργάνωση της ύλης διευκολύνει τον αναγνώστη. Μετά από μια γενική εισαγωγή προχωρεί στην παράθεση κειμένων για τις γεωπολιτικές και γεωοικονομικές προκλήσεις στο κατώφλι του νέου αιώνα. Διερευνά κατόπιν το βασικό ερώτημα για συνεργασία ή σύγκρουση σε έναν πολυπολιτισμικό κόσμο, περνάει στα προβλήματα ασφάλειας και εξωτερικής πολιτικής για να φθάσει στο ρόλο της οικονομίας στη διεθνή πολιτική. Ανάμεσα στα κείμενα βρίσκονται πασίγνωστα έγκυρα διεθνή ονόματα όπως του Γκώλμπρεϊθ,

του Έκο, του Κίσιντζερ ή του Κένναν. Αλλά υπάρχουν και κείμενα Ελλήνων αναλυτών όπως ο Βερέμης, ο Κουλουμπής, ο Περράκης, ο Κώνστας ή ο Κρανιδιώτης. Τρία κείμενα του Θεόδωρου Πάγκαλου, του Στέφανου Μάνου και του Μιχάλη Παπαγιαννάκη έρχονται να δώσουν ισορροπημένα την οπτική γωνία από την πλευρά ενεργών Ελλήνων πολιτικών.

Οι Λιούσης και Ντάλης, σαν επιμελητές της έκδοσης, είχαν και την πολύ σωστή ιδέα να βάλουν αντί επιλόγου ένα κείμενο από το Γ' Βιβλίο του Θουκυδίδη που αναλύει την «παθολογία» του πολέμου. Απαραίτητη υπόμνηση για να μας θυμίζει την ανθρώπινη φύση που οδηγεί στον παραλογισμό του πολέμου. Ιδιαίτερα χρήσιμος από πρακτική πλευρά είναι και ο Βιβλιογραφικός Οδηγός που βοηθάει όποιον αναγνώστη θελήσει να επεκτείνει τη μελέτη του σε ευρύτερο πεδίο δίνοντας βιβλιογραφικές πληροφορίες για ό,τι έχει γραφεί πάνω στο θέμα τα τελευταία χρόνια, κυρίως στα αγγλικά και στα γαλλικά (αν και απουσιάζουν οι αντίστοιχες βιβλιογραφίες γερμανική και ιταλική). Οι μεταφράσεις των κειμένων από τη Βάλια Καλαϊτζή είναι προσεγμένες, πράγμα που αξίζει να επισημανθεί, γιατί εμφανίζονται τελευταία μεταφράσεις, συνήθως από τα αγγλικά, που είναι τόσο άτεχνες ώστε να καθιστούν δυσνόητο το κείμενο.

Πριν όμως από τα διάφορα κείμενα, οι δυο επιμελητές παρουσιάζουν μέσα σε δεκατρείς μόνο σελίδες τη βασική προβληματική που βρίσκεται στο επίκεντρο της έκδοσης αυτής. Με προσεκτικά διατυπωμένες λέξεις προσφέρουν έτσι μια σωστή όσο και συμπαγή εισαγωγή σε όλη τη δέσμη των προβλημάτων που πραγματεύονται στις επόμενες εκατοντάδες σελίδες οι διάφοροι συγγραφείς. Και κάτι ακόμη: ο Λιούσης και ο Ντάλης υπόσχονται ότι μέχρι το τέλος αυτού του έτους θα μας δώσουν μια νέα έκδοση που να συνεχίζει τη γεωπολιτική και γεωοικονομική «ανάγνωση» του αιώνα που αρχίζει. Θα κάνουν πολύ καλά. Δεν έχει τόση σημασία ότι αρχίζει νέος αιώνας ή νέα χιλιετία. Η ιστορία δεν γνωρίζει τις αριθμητικές τομές που βάζουν οι άνθρωποι που χρησιμοποιούν το δεκαδικό σύστημα. Ρέει σαν ένα μεγάλο ποτάμι που όμως σε κάποια σημεία στενεύει η κοίτη του και τα νερά τρέχουν πιο γρήγορα και απότομες στροφές της κοίτης προκαλούν δίνες και καταρράκτες. Σε κάποια τέτοια φάση βρισκόμαστε σήμερα και καλό είναι να μας βοηθούν μελέτες σαν αυτές που παρουσιάζει η έκδοση αυτή. Κυρίως, γιατί φωτίζοντας το ευρύτατο αυτό πλέγμα θεμάτων από διαφορετικές σκοπιές δίνει πλούσιο έδαφος για τον προβληματισμό του καθενός που θέλει να προσπαθήσει να συλλάβει καλύτερα τα όσα γίνονται γύρω μας.